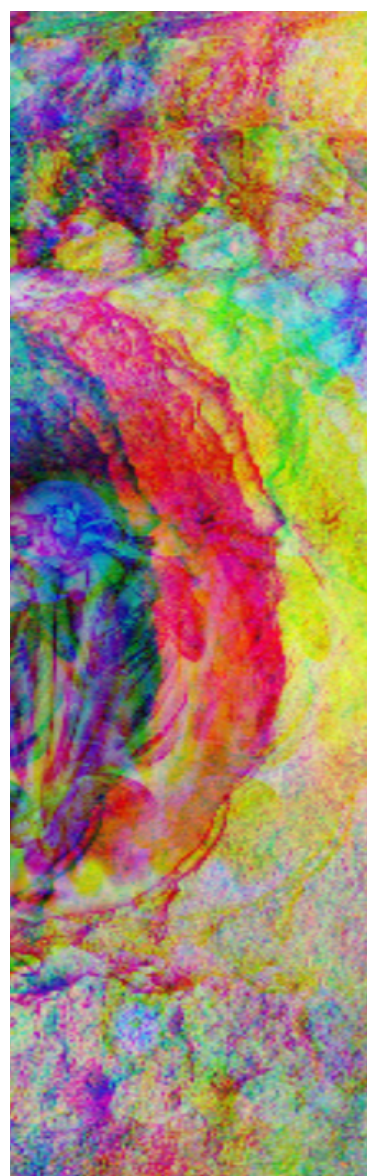
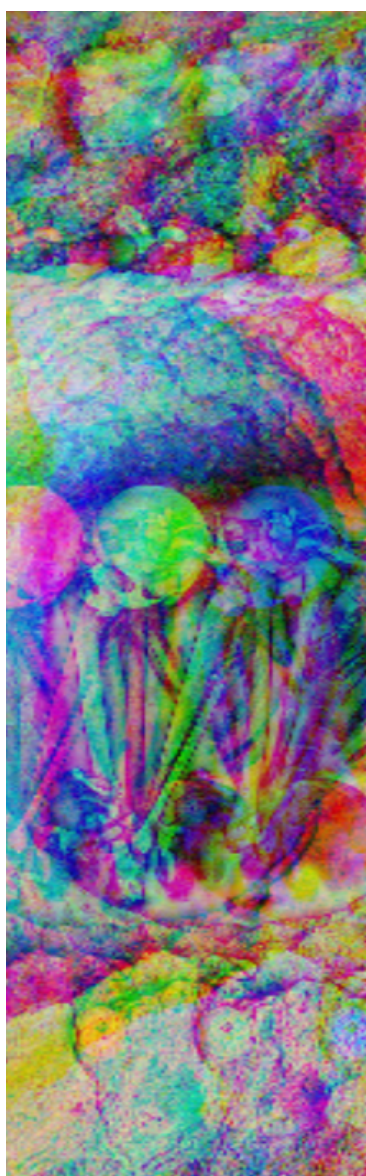

EN PARLAM:

celebrar la vida i la mort

**Tradicionari
de Mallorca**

Basat en el calendari
folklòric de Rafel Ginard

Culturalment es considera que l'hivern s'inicia quaranta dies després de l'equinocci de tardor (22 de setembre), és a dir, als voltants de l'1 de novembre. Per aquest temps finalitza l'any agrícola i arriba el fred. «Els morts passats, grans estojats': ho diuen perquè en aquest temps ja no hi ha res a collir pel camp i se comença la sembra», escriu Rafel Ginard al Calendari Folklòric.

Les dicotomies pròpies de la roda dels cicles naturals com calor i fred o llum i fosc propicien que, des de temps remots i en diferents cultures, se celebrin festes dedicades al record dels difunts entorn dels primers dies de novembre. Un cop passat el temps de les collites, la terra sembla esmorteïda i mena inevitablement a la reflexió sobre la temporalitat de la vida i la relació amb els nostres avantpassats.

La cultura de la mort a Mallorca s'ha desenvolupat a través de ritus funeraris i, col·lectivament, en la celebració de la festa més important de la tardor, el dia de Tots Sants i la diada de Difunts. La importància de la festivitat de Tots Sants es reflecteix en la gran quantitat de tradicions i costums que l'envolten amb uns components que es mouen entre la devoció i el respecte cap als avantpassats i la celebració de la por lligada a l'obscuritat de la mort.

La dinàmica educativa **EN PARLAM: celebrar la vida i la mort** té com a objectiu principal reflexionar sobre la mort més enllà del tabú social i del patiment individual, a partir de l'exploració de la seva dimensió més col·lectiva, catàrtica i festiva. A partir de la recerca, la conversa, el joc i la comparació, explorarem com era i com ha canviat la cultura i la celebració de la mort a Mallorca, així també amb relació a altres cultures del món.

Una activitat per a **Educació Secundària i Batxillerat**

A càrrec de **Xesc Alemany**, antropòleg

en col·laboració amb el **Servei Educatiu de la FML**

0. Tasques prèvies a l'activitat

Abans de l'activitat, perquè aquesta resulti més participativa i arrel·li a les vivències personals dels participants, demanem que l'alumnat faci una petita recerca comparativa entorn de les maneres canviants de viure i celebrar la mort al seu entorn familiar.

Proposam una sèrie de preguntes perquè consultin els seus familiars, i també d'altres de més introspectives per començar a reflexionar entorn de la mort.

Per tu mateix:

- Penses alguna vegada en la mort? Ho fas sol, o en parles amb els amics o la família?
- Has acompanyat alguna vegada a un familiar o a un amic al tanatori, al cementeri o a l'hospital?
Quin record tens del moment?

Per als familiars:

- Quan eren petits, com vivien els dies de Tots Sants i dels Difunts? Feien res especial? La nit del 31 d'octubre feien Halloween o altres activitats?
- Aquests dies, a casa, tenien per costum encendre un llum (espelma, llum d'oli)? O bé, recorden haver-ho vist a cals padrins?
- Quan eren petits o joves: recorden haver anat a casa d'algú (familiar, amic, veïnat) a vetllar un mort?

I. La mort viscuda

Posarem en comú les recerques i les consideracions prèvies de l'alumnat i ens iniciarem en els continguts comparatius que tractarem al llarg del taller. Abans, però, farem una dinàmica breu de Verdader/Fals amb curiositats relacionades amb la mort per trencar el gel i per acostar-nos-hi com a fenomen complex que no només s'associa a la pena, sinó també a la memòria, el coneixement i fins i tot a la rialla.

II. Celebrar la mort

Mitjançant un suport audiovisual que combina el text, la imatge i el vídeo, parlarem de les múltiples i diferents maneres amb què l'humà ha celebrat la mort. En paral·lel als interessos concrets que surtin de la recerca de l'alumnat, ens endinsarem en un viatge arreu de les festes de tardor i rituals de mort a Mallorca des d'una perspectiva comparativa amb altres contextos (Japó, Mèxic, món clàssic, etc.).

Parlarem d'història passada, quan la mort era més present a la vida de les comunitats. També de fórmules que avui perviuen al calendari, al menjar, a la parla, als jocs infantils, etc., i ens poden ajudar a treballar pors i angoixes. Veurem com aquestes tradicions s'actualitzen i es combinen amb el temps present, travessat per la globalització i, concretament, per la indústria de Hollywood i Halloween.

III. Mort, fantasia, rialla

Reflexionarem breument sobre l'enriquiment personal i col·lectiu que obre el fet d'entendre la mort i la tradició com un món de possibilitats a partir de la combinació del present global i del fil de la memòria i de les celebracions locals més antigues.

Proposarem un darrer joc de clausura (si jo fos un fantasma...; o, a qui ressuscitaries si...) per explorar la cara més imaginativa i divertida de la mort.

Clourem la sessió amb una petita conversació entorn de si l'activitat els hi ha generat cap por/preocupació o si l'han viscuda amb naturalitat. Farem, a més, un convit a no deixar de reflexionar sobre com vivim la mort actualment, en un món digital i de gran exposició mediàtica, tot sovint morbosa.

Característiques de l'activitat i condicions de contractació

- 1 h de durada.
- L'activitat s'ha de dur a terme a l'aula o un espai alternatiu de característiques similars.
- L'enfocament està adreçat a l'alumnat d'Educació Secundària i Batxillerat.
- Cada centre educatiu pot sol·licitar un màxim de 3 sessions. Les següents peticions del mateix centre entraran a formar part d'una llista d'espera per a possibles vacants o baixes.
- Activitat és gratuïta.
- Per a més informació escriuiu-nos a: educatives@mallorcaliteraria.cat

Requeriments

- Ordinador, altaveus, pissarra digital i/o projector i connexió sense fils.

A Mallorca

Nit de les Ànimes

Encén el llum, i fora por!

Campanya per conèixer els rituals,
costums i elements d'una de les festes
més sentides del Tradicionari de Mallorca

Fundació Mallorca
LiteRària

**Museu de
la Paraula**
Casa **Pare Ginard**

ARXIU I MUSEU ORAL
DE MALLORCA

Departament de Cultura, Patrimoni
i Política Lingüística
Consell de Mallorca